

Asia: VN/15936/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain ja valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esityksestä

Tilastokeskus huomauttaa, että luonnoksen taloudellisia vaikutuksia arvioivassa kappaleessa 4.2.1. ei ole arvioitu esityksen taloudellisia vaikutuksia lainkaan Valtorin asiakasvirastojen näkökulmasta. Tilastokeskus arvioi, että erityisesti esitetty 7 § tulisi lisäämään kustannuksia asiakasvirastoissa. Tilastokeskus pitääkin tärkeänä, että esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioivaa kohtaa täydennetään arvioilla muutosten vaikutuksista Valtorin asiakasorganisaatioihin.

2. Yhteiset palvelut

- **Kommentit 2 §:n muuttamisesta**

Tilastokeskuksella ei ole lausuttavaa esityksen 2 § muuttamisesta.

3. Yhteisten palvelujen rekisterinpitäjät

- **Kommentit uuden 2 a §:n lisäämisestä**

Tilastokeskus kannattaa yhteisten palvelujen rekisterinpitäjiin liittyvien tulkintojen yhtenäistämistä ja tarkentamista luonnoksessa esitetyllä tavalla.

Tilastokeskus pitää kuitenkin tärkeänä, että erityisesti yhteisrekisterinpidon kohteena olevista palveluista ja tiedoista sekä niihin liittyvistä vastuista sovittaisiin aina palvelukeskuksen ja asiakkaan välisissä henkilötietojenkäsittelysopimuksissa tai vastaavissa, jotta varmistutaan siitä, että vastuut on ymmärretty samalla tavalla.

4. Yhteisten palvelujen käyttöönoton ja liittämisen hyväksyminen

- **Kommentit uuden 7 §:n lisäämisestä**

Tilastokeskus pitää kannatettavana, että palvelukeskus hyväksyy vastuullaan olevan palvelutuotannon osalta valtion yhteiset tieto- ja viestintätekniset palvelut käyttöönotettaviksi.

Tilastokeskus suhtautuu kuitenkin hieman varauksellisesti siihen, että palvelukeskus hyväksyy vastuullaan olevan palvelutuotannon osalta käyttäjien toimialasidonnaisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen liittämisen valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen palveluympäristöön.

Tilastokeskus pitää perusteltuna, että palvelukeskus pystyy kontrolloimaan sen palveluympäristöön liitettäviä palveluita. Tilastokeskus näkee kuitenkin vaaran, että veto-oikeus johtaa siihen, että palvelukeskus hylkää liian kevyin tai väärin perustein joidenkin uusien palvelujen liittämisen ympäristöönsä. Tähän voidaan ajautua, jos palvelukeskuksella ei ole riittävästi osaamista uusista teknologioista tai riittävästi aikaan niihin tutustumiseen.

Tilastokeskuksen toisena huolena on hyväksymismenettelyn mahdollinen raskaus ja hitaus. Menettelyn raskaus asiaorganisaatioille riippuu osittain asiakasorganisaatioiden nykykäytännöistä ja nykyisten dokumentointikäytäntöjen samankaltaisuudesta vaaditun selvityksen kanssa ja se selviää vasta palvelukeskuksen myöhemmin lain perusteella antaman ohjeistuksen perusteella. Menettelytavalla voi olla toteutusten laatua ja toteutusten dokumentointia parantava vaikutus, mutta Tilastokeskus arvioi, että sillä on myös asiakasorganisaation kustannuksia lisäävä vaikutus niin palvelukeskuksen laskutuksen kuin oman työn lisääntymisen osalta. Tilastokeskuksen mielestä esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioivaa kohtaa tulisi tältä osin täydentää.

Tilastokeskus huomauttaa, että esityksestä ei käy ilmi, että koskeeko palvelukeskuksen esitetty hyväksymisvalta vain uusia sen ympäristöön liitettäviä palveluita vai myös jo tuotannossa olevia palveluita. Tältä osin esitystä voisi olla tarpeen täsmentää. Mikäli toimivalta laajennetaan koskemaan jo tuotannossa olevia palveluita, niin tältä osin esitykseen on tarpeen määritellä jonkinlainen siirtymäaika.

5. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen toimitusjohtaja

- **Kommentit uuden 8 §:n 2 momentin lisäämisestä**

Tilastokeskuksella ei ole lausuttavaa esityksen uuden 8 §:n 2 momentin lisäämisestä.

6. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen henkilöstö

- **Kommentit 9 §:n muuttamisesta**

Tilastokeskuksella ei ole lausuttavaa esityksen 9 § muuttamisesta.

7. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen asiakkaat

- **Kommentit uuden 10 §:n 2 momentin lisäämisestä**

Tilastokeskuksella ei ole lausuttavaa esityksen uuden 10 §:n 2 momentin lisäämisestä.

8. Integraatiopalvelujen tuottaja ja sen tehtävät

- **Kommentit uusien 13 § ja 14 §:n lisäämisestä**

Tilastokeskus pitää esitystä palvelukeskuksen integraatiopalvelujen tuottajan roolista jossain määrin ongelmallisena.

Tilastokeskus pelkää, että palvelukeskuksen integraatiopalvelujen tuottajan roolista voisi muodostua pullonkaula asiakasvirastojen toimialariippumattomien palvelujen kehittämiselle ja integroimiselle muihin palveluihin. Integraatiopalvelujen tuottajan roolin menestyksellisen hoitamisen edellytyksenä onkin palvelukeskuksen kyvykkyyksien nopea lisääminen tältä osin.

Tilastokeskus pitää todennäköisenä, että integraatiopalvelujen tuottajan roolin vaatimien kyvykkyyksien kehittäminen palvelukeskukseen edellyttää sellaisia investointeja, jotka tulevat näkymään asiakasvirastoille ainakin hetkellisesti nousevina kustannuksina. Tilastokeskuksen mielestä tämä tulisi huomioida esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioivassa kohdassa.

Tilastokeskuksen mielestä esityksen pääasiallisia vaikutuksia arvioivassa kohdassa tulisi lisäksi arvioida palvelukeskukselle annettavan integraatiopalveluiden tuottajan roolin vaikutusta markkinoilla toimiviin yrityksiin.

9. Varautuminen ja palvelutuotannon häiriötilanteet

- **Kommentit uusien 15 §:n 3 ja 4 momentin lisäämisestä**

Tilastokeskuksella ei ole lausuttavaa esityksen uusien 15 §:n 3 ja 4 momentin lisäämisestä.

10. Esityksen vaikutukset organisaatiosi toimintaan

Tilastokeskus arvioi, että palvelukeskuksen roolin selkeyttämisellä tietoturva-, valvonta- ja lokienhallinnan palveluiden osalta sekä varautumisen palvelutuotannon häiriötilanteeseen liittyvien menettelytapojen tarkentamisella on viraston tietoturvaluustoimintaa ja varautumista selkeyttävä ja sitä kautta parantava vaikutus.

Tilastokeskus arvioi, että esityksellä on viraston kustannustasoa kasvattava vaikutus niin palvelukeskuksesta aiheutuvien kustannusten (hyväksymismenettely, integraatiopalvelut) kuin myös oman henkilöstön työmäärän (hyväksymismenettely) osalta.

Tilastokeskus pitää mahdollisena, että uudet menettelyt (hyväksymismenettely) ja tehtävät (integraatiopalveluiden tuottaminen) muodostavat ainakin alkuvaiheessa viraston kehittämistoimintaa hidastavan pullonkaulan.

11. Muut kommentit

Tilastokeskuksella ei muuta kommentoitavaa.

Mannonen Timo
Tilastokeskus